

2494 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet houdende regeling omtrent de vestiging en uitbreiding van ondernemingen van nijverheid (Bedrijfsvergunningenwet).

De toelichtende memorie (en bijlage), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 20 Maart 1952.

JULIANA.

2494 2

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is nieuwe regelen te stellen omtrent de vestiging en uitbreiding van ondernemingen van nijverheid;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

1. Deze wet verstaat onder:

bedrijfsvergunningenbesluit: een algemene maatregel van bestuur, vastgesteld krachtens artikel 3;

bedrijfsvergunningenbeschikking: een ministeriële beschikking, vastgesteld krachtens artikel 12;

productschap, hoofdbedrijf, bedrijf: een product-, een hoofdbedrijf- of een bedrijf, als bedoeld in artikel 66 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie (Stb. 1950, K 22), ingesteld voor ondernemingen, waarin het betrokken bedrijf wordt uitgeoefend.

2. Zij verstaat onder *onderneming* mede een bedrijf, waarmede niet wordt beoogd het maken van winst.

Artikel 2

Wanneer ter uitvoering van deze wet de medewerking van een product-, een hoofdbedrijf- of een bedrijf wordt gevorderd, wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 98 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, die medewerking verleend door het bestuur van dat lichaam.

Artikel 3

1. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden verboden het uitoefenen van een daarbij aangewezen bedrijf van nijverheid zonder vergunning van Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat.

2. Bij de maatregel kan worden bepaald, welke vormen van bedrijfsuitoefening als nijverheid worden aangemerkt.

3. Een maatregel kan slechts worden vastgesteld, indien daartoe naar Ons oordeel aanleiding bestaat uit hoofde van:

a. een bestaande of dreigende overcapaciteit, welke het verbod van bedrijfsuitoefening in het algemeen belang doet zijn;

b. de wenselijkheid, als uitvloeisel van het streven naar verdere industrialisatie, van het vestigen of uitbreiden van bepaalde ondernemingen, welke het verbod van bedrijfsuitoefening in het algemeen belang doet zijn;

c. volkenrechtelijke verplichtingen met betrekking tot de coördinatie van investeringen.

4. De voordracht tot een maatregel wordt Ons gedaan door Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat, en Onze Minister van Economische Zaken tezamen.

Artikel 4

1. Een bedrijfsvergunningenbesluit uit hoofde van overcapaciteit wordt niet vastgesteld dan op verzoek van een bedrijf of, bij ontstentenis hiervan, van een product- of een hoofdbedrijf, op verzoek van een of meer rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen van de betrokken ondernemers of werknemers, of op verzoek van een of meer der betrokken ondernemers.

2. De voordracht tot een zodanig besluit wordt niet gedaan dan nadat de Sociaal-Economische Raad of een commissie, als bedoeld in artikel 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, over het verzoek is gehoord. Van de toezending van het verzoek aan de Raad of de commissie doet Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat, mededeling in de *Nederlandse Staatscourant*, met vermelding van de termijn, binnen welke belanghebbenden schriftelijk aan de Raad of de commissie van hun mening kunnen doen blijken.

3. De Raad of de commissie hoort in openbare zitting op hun verlangen hen, die het verzoek hebben ingediend, en de belanghebbenden, die van hun mening hebben doen blijken; het horen kan worden gestaakt, zodra naar het oordeel van de Raad of de commissie voldoende inlichtingen zijn verkregen. De Raad of de commissie hoort voorts het bevoegde product-, hoofdbedrijf- en bedrijf en kan ook anderen horen.

4. De Raad of de commissie legt bij het advies alle ter zake dienende stukken over, waaronder de verslagen der mondelinge verhoeren.

Artikel 5

1. Een bedrijfsvergunningenbesluit, vastgesteld uit hoofde van overcapaciteit, is gedurende een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste twee jaren van kracht. De termijn kan bij algemene maatregel van bestuur eenmaal met ten hoogste twee jaren worden verlengd; de voordracht tot deze maatregel wordt Ons gedaan door Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat, en Onze Minister van Economische Zaken tezamen.

2. Een bedrijfsvergunningenbesluit, vastgesteld uit hoofde van de wenselijkheid van vestiging of uitbreiding van bepaalde ondernemingen, is van kracht gedurende een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste vijf jaren.

Artikel 6

Een vergunning is vereist voor iedere onderneming, waarin het aangewezen bedrijf wordt uitgeoefend.

Artikel 7

1. Bij een bedrijfsvergunningenbesluit kan worden bepaald, welke gegevens bij het aanvragen van een vergunning dienen te worden verstrekt.

2. Bij het indienen van een aanvraag moet een bedrag worden betaald, dat bij het bedrijfsvergunningenbesluit is vastgesteld.

3. De aanvraag wordt geacht niet te zijn ingediend, zolang de krachtens het eerste lid verlangde gegevens niet zijn verstrekt of het ingevolge het tweede lid verschuldigde bedrag niet is betaald.

4. Op de aanvraag wordt binnen drie maanden beslist.

5. De beslissing wordt aan de aanvrager bij aangetekende brief en, indien zij een weigering inhoudt, onder opgave van redenen medegedeeld.

Artikel 8

1. Bij een bedrijfsvergunningenbesluit kunnen regelen worden gesteld, volgens welke de vergunningen onder beperkingen kunnen worden verleend en daaraan voorschriften kunnen worden verbonden.

2. Indien de beslissing op de aanvraag een toezegging tot het verlenen van een vergunning inhoudt, wordt de inhoud dier vergunning, waaronder begrepen de beperkingen en voorschriften, daarbij vermeld.

3. De vergunning houdt een termijn in, binnen welke met de bedrijfsuitoefening een aanvang dient te worden gemaakt. De termijn kan door Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat, worden verlengd.

Artikel 9

1. Bij overgang van de onderneming op de rechtverkrijgenden onder algemene titel van de vergunninghouder gaat tevens de vergunning op hen over.

2. Indien de onderneming of het gedeelte daarvan, waarin het betrokken bedrijf wordt uitgeoefend, aan een ander wordt overgedragen, vervalt de vergunning. Aan de rechtverkrijgende wordt op zijn verzoek een nieuwe vergunning met dezelfde beperkingen en voorschriften verleend.

Artikel 10

De vergunning vervalt eveneens:

- a. wanneer de termijn, binnen welke met de bedrijfsuitoefening een aanvang diende te worden gemaakt, ongebruikt is verstreken;
- b. wanneer de bedrijfsuitoefening gedurende een jaar ononderbroken gestaakt is geweest.

Artikel 11

1. De vergunning of de toezegging van een vergunning kan worden ingetrokken, indien de ter verkrijging van de vergunning verstrekte gegevens zodanig onjuist of onvolledig waren, dat deze zou zijn geweigerd, als bij de beoordeling van de aanvraag de juiste omstandigheden volledig bekend waren geweest.

2. De intrekking wordt aan de betrokkene onder opgave van redenen bij aangetekende brief medegedeeld. Zij wordt eerst van kracht, wanneer daartegen geen voorziening meer mogelijk is.

Artikel 12

1. Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat, en Onze Minister van Economische Zaken kunnen, wanneer zij overwegen een voordracht tot vaststelling van een bedrijfsvergunningbesluit te doen, bij gemeenschappelijke beschikking verbieden het uitoefenen van het betrokken bedrijf zonder vergunning van Onze eerstbedoelde Minister.

2. Wanneer zij overwegen een voordracht tot vaststelling van een bedrijfsvergunningbesluit uit hoofde van overcapaciteit te doen, stellen zij de beschikking niet vast, voordat het verzoek overeenkomstig artikel 4, tweede lid, aan de Sociaal-Economische Raad of een commissie is toegezonden.

Artikel 13

1. Een bedrijfsvergunningbeschikking wordt in de *Nederlandse Staatscourant* bekend gemaakt.

2. Zij is gedurende een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste een jaar van kracht. De termijn kan eenmaal met ten hoogste zes maanden worden verlengd.

3. Wanneer voor het bedrijf een bedrijfsvergunningbesluit in werking treedt, houdt de beschikking op van kracht te zijn.

Artikel 14

Ten aanzien van een vergunning ingevolge een bedrijfsvergunningbeschikking zijn de artikelen 6—11 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15

1. Tegen verlening of toezegging van een vergunning met beperkingen of voorschriften en tegen weigering of intrekking van een vergunning of toezegging kan de betrokkene binnen een maand na de verzending van de aangetekende brief, waarbij hem de beslissing is medegedeeld, bij bezwaarschrift voorziening vragen bij Onze Minister, wie het rechtstreeks aangaat.

2. Het bezwaarschrift wordt op verzoek van de betrokkene om advies gezonden aan de Sociaal-Economische Raad of een commissie, als bedoeld in artikel 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie. De betrokkene wordt door de Raad of de commissie gehoord, althans hoorlijk opgeroepen.

3. De beslissing wordt aan de betrokkene onder opgave van redenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 16

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven ter bevordering van een goede uitvoering van deze wet.

Artikel 17

Het is verboden ter zake van een aanvraag om een vergunning onjuiste of onvolledige gegevens te verstrekken.

Artikel 18

Handelen in strijd met:

- a. een krachtens artikel 3 of 12 gesteld of het in artikel 17 vervatte verbod,
 - b. een krachtens artikel 16 gegeven voorschrift, voor zover uitdrukkelijk aangeduid als strafbaar feit,
 - c. een aan een vergunning verbonden voorschrift,
- is een overtreding.

Artikel 19

1. Allen die betrokken zijn of zijn geweest bij de uitvoering van deze wet, zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hun in hun hoedanigheid is bekend geworden, voor zover zij niet

in die hoedanigheid tot mededeling daarvan bevoegd of verplicht zijn.

2. Hij die opzettelijk de verplichting tot geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

3. Hij aan wiens schuld schending van de verplichting tot geheimhouding is te wijten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

4. De vorige leden zijn niet van toepassing ten aanzien van de personen, op wie de in artikel 10 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie omschreven verplichting tot geheimhouding rust.

5. De in dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven.

Artikel 20

1. Het in een bedrijfsvergunningbesluit of een bedrijfsvergunningbeschikking vervatte verbod geldt gedurende drie maanden na het in werking treden van dat besluit of die beschikking niet ten aanzien van de uitoefening van het aangewezen bedrijf in de ondernemingen, waarin dat bedrijf bij het in werking treden wordt uitgeoefend.

2. Indien voor een dergelijke onderneming binnen die termijn vergunning is gevraagd, geldt het verbod ook na afloop van die termijn niet, totdat de vergunning is verleend, dan wel, indien deze is geweigerd, totdat sedert het tijdstip, na hetwelk tegen de weigering geen voorziening meer mogelijk is, twee maanden zijn verlopen.

3. Het eerste lid is niet van toepassing, indien de uitoefening van het aangewezen bedrijf bij het in werking treden van het besluit of de beschikking in strijd was met het krachtens deze wet bepaalde.

4. Bij een bedrijfsvergunningbesluit of een bedrijfsvergunningbeschikking kan worden bepaald, dat het eerste lid niet meer van toepassing is, zodra de omvang der bedrijfsuitoefening in of de capaciteit van de onderneming de bij het in werking treden van het besluit of de beschikking bestaande overschrijdt.

Artikel 21

1. Aan hen, die bij het in werking treden van een bedrijfsvergunningbesluit of bedrijfsvergunningbeschikking het aangewezen bedrijf uitoefenen, wordt op hun aanvraag de vereiste vergunning voor de betrokken onderneming verleend.

2. Een vergunning ingevolge het vorige lid kan niet worden verleend onder zodanige beperkingen, noch kunnen daaraan zodanige voorschriften worden verbonden, dat de voortzetting der bedrijfsuitoefening, zoals deze bij het in werking treden van het besluit of de beschikking plaats vond, op enigerlei wijze zou worden belemmerd.

3. Het eerste lid is niet, onderscheidenlijk niet meer van toepassing, indien de uitoefening van het aangewezen bedrijf bij het in werking treden van het besluit of de beschikking in strijd was met het krachtens deze wet bepaalde dan wel na het in werking treden van het besluit of de beschikking gedurende een jaar ononderbroken gestaakt is geweest.

Artikel 22

1. Bij een bedrijfsvergunningbesluit of een bedrijfsvergunningbeschikking kan worden bepaald, dat het daarin vervatte verbod ten aanzien van de ondernemingen, waarin het aangewezen bedrijf bij het in werking treden van het besluit of de beschikking wordt uitgeoefend, niet geldt, dan wel niet geldt zolang de omvang der bedrijfsuitoefening in of de capaciteit van die ondernemingen een bij het besluit of de beschikking bepaalde grens niet overschrijdt.

2. Het krachtens het vorige lid bepaalde is niet, onderscheidenlijk niet meer van toepassing, indien de uitoefening van het aangewezen bedrijf bij het in werking treden van het besluit of de beschikking in strijd was met het krachtens deze wet bepaalde dan wel na het in werking treden gedurende een jaar ononderbroken gestaakt is geweest.

Artikel 23

De artikelen 20, eerste lid, en 21, eerste lid, en het krachtens artikel 22, eerste lid, bepaalde zijn niet van toepassing, indien de uitoefening van het aangewezen bedrijf bij het in werking treden van het bedrijfsvergunningbesluit of de bedrijfsvergunningbeschikking in strijd was met, dan wel het gevolg was van een vestiging of uitbreiding in strijd met het Bedrijfsvergunningbesluit 1941 (*Verordeningenblad* 119), of met een regeling omtrent de vestiging of uitbreiding van ondernemingen, vastgesteld krachtens artikel 7 van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 (*Verordeningenblad* 69).

Artikel 24

De Wet op de economische delicten (*Stb.* 1950, K 258) wordt gewijzigd als volgt:

a. in artikel 1 wordt het gestelde onder 3°, e, vervangen door: „e. de artikelen 3, 8, eerste lid, 12, 16 en 17 van de Bedrijfsvergunningenwet;”;

b. artikel 74 vervalt.

Artikel 25

1. De Bedrijfsvergunningenwet 1938 (*Stb.* 619) wordt ingetrokken.
2. Het Bedrijfsvergunningenbesluit 1941, zoals dit is gewijzigd, laatstelijk bij artikel 74 van de Wet op de economische delicten, vervalt.

Artikel 26

1. De bevoegdheid van de organisaties, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941, tot het vaststellen, op de voet van artikel 7 van dat besluit, van verordeningen, waarbij ten aanzien van de vestiging of uitbreiding van ondernemingen van nijverheid regelen worden gesteld uit hoofde van een der in artikel 3, derde lid, van deze wet vermelde omstandigheden, vervalt.

2. Een dergelijke, bij het in werking treden van deze wet geldende, verordening kan evenwel op de voet van het bepaalde bij of krachtens het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 worden gewijzigd of ingetrokken.

3. Een verordening, als bedoeld in het tweede lid, vervalt, voor zover zij betrekking heeft op het bij een bedrijfsvergunningenbesluit aangewezen bedrijf, bij het in werking treden van dat besluit.

Artikel 27

Deze wet kan worden aangehaald als „Bedrijfsvergunningenwet”, met vermelding van het jaar harer totstandkoming.

Artikel 28

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Economische Zaken,

De Minister zonder Portefeuille,

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*

2494 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemene beschouwingen

§ 1. Inleiding

Het ingediende wetsontwerp heeft niet op een geheel nieuwe materie betrekking. Reeds een vijftien jaren geleden heeft de toenmalige Regering de behoefte gevoeld aan de bevoegdheid om in bepaalde gevallen de vestiging en uitbreiding van industriële ondernemingen te beperken. Deze bevoegdheid was nodig om te voorkomen, dat verschillende van de wettelijke maatregelen, die destijds genomen waren om aan de omstreeks 1930 ingetreden economische crisis het hoofd te bieden, het beoogde effect zouden missen, en voorts als middel ter bevordering van de industriële ontwikkeling van ons land. Dit alles heeft er toe geleid, dat in 1936 een ontwerp-Bedrijfsvergunningenwet bij de Staten-Generaal is ingediend, hetwelk in 1938 tot wet is verheven. De Bedrijfsvergunningenwet 1938 hield de moge-

lijkheid in bij algemene maatregel van bestuur tot sluiting van een bedrijfstak over te gaan; in een aldus gesloten bedrijfstak was vestiging van nieuwe en uitbreiding van bestaande ondernemingen afhankelijk van een door de Minister van Economische Zaken te verlenen vergunning. De wet gold alleen voor de nijverheid.

Tot sluiting van een bedrijfstak kon slechts worden overgegaan in vier in de wet omschreven gevallen en wel in verband met het bestaan van een ondernemersovereenkomst, die van overwegende betekenis was voor de economische verhoudingen in de bedrijfstak, ter aanvulling van maatregelen tot contingentering van de invoer, in aansluiting op tariefmaatregelen ter beperking van de invoer en tenslotte in het kader van het industrialisatiebeleid.

De formulering van deze gronden tot toepassing der wet sloot nauw aan bij de destijds bestaande economische situatie, met name de ernstige depressie, waaronder het bedrijfsleven gebukt ging. Zowel door het aangaan van overeenkomsten tussen bedrijfsgenoten, als door een actieve economische politiek van overheidswege werd getracht zoveel mogelijk een lonende afzet, vooral op de binnenlandse markt, te behouden of te herstellen. Voorkomen diende te worden, dat het effect van deze maatregelen doorkruist zou worden door een vergroting der productiecapaciteit, die opnieuw een wanverhouding tussen vraag en aanbod zou scheppen en tot kapitaalverspilling zou leiden.

De Bedrijfsvergunningenwet 1938 heeft slechts een korte werkingduur gekend, nl. tot 1941. Tot sluiting van een bedrijfstak is het in deze drie jaren slechts in twee gevallen gekomen.

Het intreden van de oorlogstoestand bracht een belangrijke wijziging in de situatie, waarin het Nederlandse bedrijfsleven verkeerde. De Duitse bezetting leidde tot een toestand van algemene schaarste aan grond- en hulpstoffen, kapitaalgoederen en eindproducten. Onder deze omstandigheden deed zich de wenselijkheid gevoelen, dat de Overheid nieuwe vestigingen en investeringen zou kunnen tegengaan. De bevoegdheid daartoe werd verleend bij het in 1941 tot stand gekomen Bedrijfsvergunningenbesluit, hetwelk de Bedrijfsvergunningenwet 1938 buiten werking stelde. Het hield in een algemeen verbod zonder vergunning industriële ondernemingen te vestigen of uit te breiden, in een bestaande industriële onderneming over te gaan tot het vervaardigen van nieuwe artikelen en groothandelsondernemingen te vestigen resp. in een bestaande groothandelsonderneming nieuwe artikelen te gaan verhandelen.

Deze regeling voor industrie en groothandel werd gevolgd door het enige maanden later in werking getreden Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 (B.A.V.K.), dat — onder handhaving van de in de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 vervatte regeling aangaande de vestigingseisen, waaraan de ondernemer of de beheerder van een inrichting moet voldoen — ook voor detailhandel, ambacht en kleine nijverheid de consequenties van de algemene schaarste trok.

Beide bezettingsregelingen zijn tot dusverre van kracht gebleven. Hoewel zij haar ontstaan mede te danken hebben aan het streven van de bezetter het Nederlandse economische leven zoveel mogelijk te beheersen en dienstbaar te maken aan de eisen der Duitse oorlogsvoering, moet erkend worden, dat zij in de abnormale omstandigheden, waarin ons land gedurende de bezetting en de eerste jaren daarna verkeerde, nuttige diensten hebben bewezen.

Naarmate echter na de bevrijding de goederenschaarste afnam, verminderde geleidelijk het nut van beide besluiten, terwijl daartegenover de bezwaren van een dergelijke stringente regeling, die het ondernemersinitiatief over de gehele linie aan banden legt, meer en meer op de voorgrond kwamen. Dit heeft in de afgelopen jaren er toe geleid, dat de werkingssfeer dezer regelingen steeds meer is uitgehold: bij het Bedrijfsvergunningenbesluit 1941 door het geleidelijk verlenen van algemene dispensaties voor vele bedrijfstakken, bij het B.A.V.K. door het aantal bedrijfstakken, waarvoor dit besluit geldt, te beperken tot die, waarvoor geen regeling ingevolge de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 of een erkenningsregeling van een bedrijfsschap van kracht is. Een algemeen vestigingsverbod voor nijverheid, groot- en kleinhandel bestaat derhalve reeds enige jaren niet meer. In feite vinden de betrokken voorschriften slechts in een beperkt aantal bedrijfstakken toepassing.

Waar als gevolg van het verdwijnen der algemene goederenschaarste deze fase in de ontwikkeling is bereikt, is thans naar het oordeel van de ondergetekenden het ogenblik gekomen het vraagstuk van de vestigingswetgeving opnieuw te bezien teneinde te komen tot de vervanging van dit stuk bezettingsrecht door een regeling van meer duurzaam karakter, die past bij de bestaande economische situatie. Hierbij zij opgemerkt, dat het niet alleen gaat om de vervanging van een door de feitelijke ontwikkeling achterhaalde constructie, doch dat een nieuwe regeling mede gewenst is op grond van de gebreken, welke aan de thans vigerende wettelijke maatregelen in enkele andere opzichten kleven.

Het hier geschetste standpunt van de ondergetekenden heeft geleid tot het ontwerpen van nieuwe wettelijke regelingen.